

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह अन्तर्गतका राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणीका
क्रोनोलजिष्ट र कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक
लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम चरण – लिखित परीक्षा योजना (Examination Scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्कभार	समय
सेवा सम्बन्धि	१००	४०	वस्तुगत बहुउत्तर (Multiple Choice)	५०X२ = १००	४५ मिनेट

द्वितीय चरण

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	२०	मौखिक

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा अंग्रेजी वा नेपाली अथवा अंग्रेजी र नेपाली दुवै हुन सक्नेछ ।
- यो पाठ्यक्रम २ खण्डमा विभाजित छ । खण्ड (क) उपरोक्त दुवै पदका लागि र खण्ड (ख) १ क्रोनोलजिष्टको लागि, एवं खण्ड (ख) २ कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) को लागि लागू हुनेछ ।
- पाठ्यक्रमको एकाइहरूबाट सोधिने प्रश्नसंख्या निम्नानुसार हुनेछ ।

पाठ्यक्रमका एकाइ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
प्रश्न संख्या	3	2	2	5	3	7	3	10	10	5

- वस्तुगत बहुउत्तर (Multiple Choice) प्रश्नहरूको उत्तर सही दिएमा प्रत्येक सही उत्तर बापत २ (दुई) अङ्क प्रदान गरिनेछ भने गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अर्थात् ०.४ अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ (तीन) महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा रहेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०५६/२/१५ देखि

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह अन्तर्गतका राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणीका
क्रोनोलजिष्ट र कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक
लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (क)
(दुवै पदका लागि)

१. **प्राग इतिहास (Prehistory) बारे सामान्य जानकारी**
  - १.१ प्राग इतिहासको अर्थ
  - १.२ पूर्व पाषाण युग (Palaeolithic age)
  - १.३ मध्य पाषाण युग (Mesolithic age)
  - १.४ नव पाषाण युग (Neolithic age)

२. **नेपालको पौराणिक इतिहास बारे संक्षिप्त जानकारी**
  - २.१ काठमाडौंका गोपाल, महिषपाल र किरांतवंशी राजाहरु
  - २.२ कपिलवस्तुका शाक्यहरु
  - २.३ मिथिला (विदेह) को प्राचीन इतिहास

३. **इतिहासको परिचय (Introduction to History)**
  - ३.१ इतिहासको अर्थ (Meaning of History)
  - ३.२ इतिहासका श्रोतहरु (Sources of History)
  - ३.३ नेपाली इतिहासको काल विभाजन

४. **लिच्छवीकालीन नेपाली इतिहासबारे जानकारी**
  - ४.१ लिच्छवीकालीन नेपालको राजनैतिक र सामाजिक इतिहास
  - ४.२ लिच्छवीकालीन नेपाली मुद्रा र तिनका विशेषताहरु
  - ४.३ लिच्छवीकालीन नेपाली धातुकला र प्रस्तर कलाका विशेषताहरु
  - ४.४ लिच्छवीकालीन नेपाली वास्तुकलाका विविध पक्षहरु

५. **पूर्व मध्यकालीन नेपाली इतिहास बारे जानकारी**
  - ५.१ पूर्व मध्यकालीन नेपाल उपत्यकाका राजनैतिक एवं सामाजिक इतिहास
  - ५.२ पूर्व मध्यकालीन नेपाली मुद्राहरु
  - ५.३ कर्णाली प्रदेशका खस मल्लहरुको संक्षिप्त इतिहास
  - ५.४ सिमरौनगढका कर्णाटवंशी राजाहरुको संक्षिप्त इतिहास

६. **मध्यकालीन नेपाली इतिहास बारे जानकारी**
  - ६.१ मध्यकालीन नेपालको राजनैतिक एवं सामाजिक इतिहास
  - ६.२ मध्यकालीन नेपालको प्रस्तर कला, धातुकला, काष्ठकला, मृत्तिकाकला (Terracotta art) र चित्रकलाको विकास बारे जानकारी
  - ६.३ मध्यकालीन नेपाली मुद्रा र तिनका विशेषताहरु
  - ६.४ बाईसे चौबीसे राज्यहरुको बारे जानकारी
  - ६.५ गोरखाको इतिहास, श्री ५ पृथ्वीनारायण शाह र नेपालको एकीकरण अभियान
  - ६.६ सुगौली सन्धि

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह अन्तर्गतका राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणीका क्रोनोलजिष्ट र
कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक
लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

७. नेपालका केही बासिन्दाहरू

- ७.१ नेपालका निम्न जातजातिहरूको बसोबास क्षेत्र, धर्म, संस्कार र रीतिस्थितिहरू बारे सामान्य जानकारी
  - ७.१.१ किराँत
  - ७.१.२ राजवंशी
  - ७.१.३ धिमाल
  - ७.१.४ थारु
  - ७.१.५ नेवार
  - ७.१.६ गुरुङ्ग
  - ७.१.७ मगर
  - ७.१.८ शेर्पा
  - ७.१.९ तामाङ्ग
  - ७.१.१० राउटे

खण्ड (ख) १
(क्रोनोलजिष्ट पदको लागि)

८. संग्रहालय विज्ञान (Museology) बारे जानकारी

- ८.१ संग्रहालयको परिभाषा
- ८.२ संग्रहालयको वर्गीकरण
  - ८.२.१ प्रशासनिक आधारमा वर्गीकरण
  - ८.२.२ विषयगत आधारमा वर्गीकरण
- ८.३ नेपालको संग्रहालय विकासको इतिहास
- ८.४ संग्रहालयका मुख्य मुख्य कामहरू
  - ८.४.१ सामग्री संकलन गर्ने तरिकाहरू (Mode of acquisition)
  - ८.४.२ संकलित सामग्रीको अभिलेख राख्ने तरिका (Documentation of Museum objects)

९. संग्रहालय सामग्रीको व्यवस्थापन

- ९.१ सामग्रीहरूको आमदानी किताव र विवरण पुस्तिका राख्ने तरिका (Method of Keeping entry book and inventory book)
- ९.२ सामग्रीहरूको विस्तृत परिचयपत्र तयार गर्ने तरिका र त्यसको महत्व (Preparation of index card and its importance)
- ९.३ सामग्रीहरूको स्याहार सम्भारमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
- ९.४ पूरातात्विक सामग्रीहरूको काल निर्धारण पद्धतिहरू बारे जानकारी

१०. ऐन नियमहरू

- १०.१ प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३
- १०.२ आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमहरू २०४२, (परिच्छेद-४, सरकारी सम्पतिको जिम्मा, त्यसको लगत, संरक्षण र बरबुझारथ)
- १०.३ निजामती सेवा ऐन, २०४९
- १०.४ निजामती सेवा नियमावली, २०५०

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, पुरातत्व समूह, संग्रहालय उपसमूह अन्तर्गतका राजपत्र अर्नकित प्रथम श्रेणीका क्रोनोलजिष्ट र
कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक
लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) २
(कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय) पदको लागि)

८. संग्रहालय प्रशासन सम्बन्धी जानकारी
- ८.१ संग्रहालयका किसिमहरू
  - ८.२ नेपालमा संग्रहालय विकासको इतिहास
  - ८.३ संग्रहालयका कार्यहरू
    - ८.३.१ सामग्री संकलनका तरिकाहरू (Mode of acquisition)
    - ८.३.२ संकलित सामग्रीको अभिलेख राख्ने तरिकाहरू (Documentation of Museum objects)
    - ८.३.३ संग्रहालय शिक्षा (Museum Education)
९. क्षेत्रीय संग्रहालयको व्यवस्थापन
- ९.१ संग्रहालय प्रशासन सम्बन्धी ज्ञान
  - ९.२ संग्रहालय सामग्रीहरूको प्रदर्शन (Display) गर्दा ध्यान पुर्‍याउनु पर्ने कुराहरू
  - ९.३ संग्रहालय असुरक्षाका बाह्य एवं आन्तरिक कारणहरू र त्यसबाट बचाउने उपायहरू
  - ९.४ संग्रहालयमा अनुसन्धान र प्रकाशनको महत्त्व
  - ९.५ संग्रहालय र जनसम्पर्क
१०. ऐन नियमहरू
- १०.१ प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३
  - १०.२ आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमहरू २०४२, (परिच्छेद-४, सरकारी सम्पतिको जिम्मा, त्यसको लगत, संरक्षण र बरबुझारथ)
  - १०.३ निजामती सेवा ऐन, २०४९
  - १०.४ निजामती सेवा नियमावली, २०५०

-----End-----